

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng Chủ Nhật, ngày 28/12/2025.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 293: Sự khác biệt giữa tinh tấn và tham cầu

Trong quá trình tu học, chúng ta rất dễ lầm tưởng giữa tinh tấn và tham cầu. Hằng ngày, chúng ta tưởng mình tinh tấn nhưng thật ra lại là tham cầu. Trong tinh tấn có sự tinh chuyên được xây dựng trong một quá trình. Hằng ngày chúng ta xen tạp thì đó là tinh tướng không phải tinh tấn. Hòa Thượng nói: ***“Tinh tấn ở Bồ Tát Đạo, việc tu học có tổng cương lĩnh của Bồ Tát là lục độ, là sáu phép Ba La Mật.”*** Sáu cương lĩnh này phải có thứ lớp, có trình tự. Đa phần chúng ta đều bỏ qua trình tự, bỏ qua vì cứ nghĩ mình rất chuyên cần, tinh tấn nên vượt bậc. Hòa Thượng khẳng định: ***“Việc trước tiên của Bồ Tát là phải bố thí, thứ hai mới là trì giới. Bạn không bố thí được, vậy thì, việc trì giới nhất định là không làm được. Trì giới không làm được thì nhẫn nhục nhất định cũng không làm được. Cho nên phải có trình tự thứ lớp.”***

Chúng ta vừa nghe đến sự bố thí thì nghĩ ngay đến bố thí vật chất và tiền tài. Đây chỉ là bố thí ngoài da. Cốt lõi của bố thí nơi nhà Phật là phải chân thật bố thí được tham sân si mạn. Hằng ngày chúng ta làm nhiều việc bố thí mà vẫn tham cầu, vậy thì, bố thí kiểu đó chỉ mang đến phước báu trời người. Không bố thí được tham sân si mạn thì cho dù tu hành pháp môn gì cũng dừng lại ở phước báu, không giúp chúng ta thoát được sanh tử.

Nếu Hòa Thượng không nhắc nhở điều này thì cho dù cả đời chúng ta niệm Phật, tụng Kinh Vô Lượng tốt cỡ nào cũng không thể vãng sanh. Để rồi, khi không vãng sanh thì lại nghi ngờ pháp môn, nghi ngờ Tịnh Độ. Việc này chúng ta đã thấy rồi, nhiều người tu hành Tịnh Độ ban đầu xiển dương pháp môn nhưng sau cùng lại bài bác. Hãy xét lại xem, họ có bố thí tham sân si mạn hay chỉ hướng dẫn người khác bố thí, bỏ ra nhiều tiền, còn họ thì không? Hòa Thượng nói: ***“Bạn bố thí tham sân si mạn rồi thì sau đó bạn trì giới, bạn nhẫn nhục, bạn tinh tấn, bạn thiền định, bạn bát nhã nhất định là thuận buồm xuôi gió.”***

Trong tứ nhiếp pháp có bố thí nhiếp, ái ngữ nhiếp, lợi hành nhiếp và đồng sự nhiếp thì thứ đầu tiên là bố thí, chính là Phật dạy bố thí tham sân si ngạo mạn của chính mình. Cả cuộc đời của Hòa Thượng cho chúng ta thấy Ngài là học trò ngoan, nhất nhất nghe lời thầy của mình. Ngài nói Ngài có một chút thành tựu nhỏ là nhờ nghe lời làm theo. Một số ít học trò ngày nay cũng thường thưa hỏi, báo cáo với Thầy bằng lòng chân thành. Đây không phải là khoe khoang! Cho nên Hòa Thượng nhắc chúng ta sự phân biệt giữa tinh tấn và tham cầu trước tiên phải nhìn ở chỗ bố thí, là bố thí tham sân si, ngạo mạn của chính mình còn bố thí tiền tài, vật chất chỉ là ngoài da.

Hòa Thượng nói: ***“Ngày nay, chúng ta không thể tu hành Bồ Tát đạo thành công chính là vì không chịu đem tham sân si mạn của mình bố thí hết. Bạn không bố thí được tham sân si mạn thì bạn học Phật cũng là tâm tham. Thắp một nén hương cũng phải là thắp được cây hương đầu tiên. Nếu là người thứ hai thắp hương thì sẽ không can tâm. Vậy thì làm sao được! Đến lúc học pháp môn thì cũng muốn học pháp môn thù thắng, đến sau cùng vậy thì pháp môn nào là thù thắng?”*** Đã từng có pháp hội lớn cả chục ngàn người và người ta phải đấu giá để được thắp cây hương đầu tiên, cây hương thứ hai, cây hương thứ ba. Điểm này nhắc nhở người học Phật phải đoạn trừ tham sân si mạn mới tránh được tham cầu. Đó là học Phật để cầu được bình an, để được mạnh khỏe học giỏi, để được sự che chở bảo hộ.

Chúng ta cũng đang mắc vào việc này, tham cầu tai qua nạn khỏi, tham cầu tật bệnh tiêu trừ, muốn mọi sự thuận buồn xuôi gió. Chúng ta đã gây nỗi đau khổ cho người, gây cho oan gia trái chủ biết bao sự khổ đau, vậy mà oan gia trái chủ không giống như mình ngày trước một đao là lấy mạng họ, rõ ràng là họ vẫn để cho chúng ta sống, đủ thời gian và sức khỏe mà tu hành, niệm Phật. Nhưng chúng ta có thời gian rồi mà lại chểnh mảng, lười biếng, không chịu tinh tấn, thúc liễm bản thân.

Thậm chí đến lúc học pháp môn thì cũng phải là pháp môn cao, có đẳng cấp, chệ pháp môn dành cho ông già bà lão, đặc biệt người tự cho mình là tri thức, lại chọn pháp môn phải có thể đàm huyền thuyết diệu. Thù thắng không phải do pháp môn mà là do căn tánh của người tu học. Nếu có thể học và ứng dụng được vào cuộc sống thường ngày thì pháp môn đó thù thắng với mình. Có một vị tiền sỹ đi

giảng về phương pháp gom tâm, như thể gom các mảnh vỡ của cốc nước thủy tinh bị rơi khiến vỡ vụn tung tóe. Các tiền sỹ khác đến nghe ai cũng khen hay, riêng tôi thì cho rằng quá phiền phức. Trong một khay móng tay có vô số ý niệm, làm sao mà có thể gom. Trên Kinh Kim Cang, Phật dạy “*Ung vô sở trụ nhi sanh kỳ tâm*”, giải thích lời chỉ dạy của Phật, Hòa Thượng cho biết muốn trụ được tâm thì trụ ở câu “***A Di Đà Phật***”, không trụ ở bất cứ gì khác và cách để sinh tâm mà vô trụ cũng chính là khởi tâm niệm “***A Di Đà Phật***”.

Có người miệng nói bỏ nhà tiền tỷ để lên một ngôi chùa trên núi ở nhưng thực ra họ lên núi ở miễn phí chứ chẳng tu hành gì, nhà nhiều tỷ kia vẫn còn nguyên, con cháu vẫn đang ở chứ không phải họ xả bỏ như họ nói. Cho nên, đây chính là đàm huyền thuyết diệu, mở miệng là nói đến lý “*không không*” nhưng trong cuộc sống thường ngày, thứ nào cũng có. Cho nên Hòa Thượng dạy chọn pháp tu thì không phải là chọn pháp cao, không ai với tới mà quan trọng là phải có thành tựu. Ngày ngày dùng câu “***A Di Đà Phật***” để giữ vọng niệm mà còn không niệm, đấng này cứ chạy theo giữ tâm không, không vọng tưởng, không tham cầu thì có lẽ là đang ngủ gục.

Hòa Thượng nói: “***Ở trên Kinh Phật nói: pháp môn là bình đẳng, không có cao thấp thì đây là thật. Mỗi pháp môn đều có thể giúp chúng ta thành tựu đạo vô thượng. Trên Kinh Phật thường nói “pháp môn đệ nhất” cho nên pháp môn thù thắng nhất không phải là pháp môn có sự khác biệt. Sự thù thắng phải từ nơi căn tánh của chúng sanh mà nói. Phù hợp với trình độ, phù hợp căn tánh của chúng ta và chúng ta có thể tu pháp môn này thì đó là pháp môn đệ nhất***”.

Phật từng nói ra tứ y pháp trong đó có “*Y liễu nghĩa bất y bất liễu nghĩa*” tức Phật dạy chúng ta nương tựa vào pháp liễu nghĩa, là pháp tu mang đến lợi ích và thành công đối với chính mình. Nếu chúng ta tu mà chỉ để nói cho hay hoặc chỉ đàm huyền thuyết diệu trong khi tham sân si vẫn rầy đầy, công cao ngã mạn và phiền não càng lúc càng lớn thì pháp đó không phải là pháp thù thắng. Đây là điểm mà chúng ta phải lưu tâm, dù tu pháp gì cũng phải diệt trừ tham sân si thì pháp mà chúng ta chọn mới có thành tựu. Chính vì vậy, Hòa Thượng dạy sự khác biệt không nằm ở pháp môn mà nằm ở căn tánh của chúng sanh.

Trong cùng một pháp môn, với người này thì thù thắng, người kia thì lại không thù thắng. Từ lời dạy này của Hòa Thượng, chúng ta mới thấy là không nên ngông cuồng khen đây, chê kia. Đặc biệt càng phải cẩn trọng đối với pháp môn mà các Tổ sư Đại đức đã tu và có thành tựu. Hòa Thượng Thích Trí Tịnh được xem là tổ sư của Tịnh Độ Tông Việt Nam, gặp ai Ngài cũng chỉ dạy một câu đơn giản là “*về nhà nhớ ăn chay niệm Phật*”, ấy vậy mà lớp trẻ mới tu vài năm đã lại đi bài bác Tịnh Độ!

Hòa Thượng nói: ***“Đồng một pháp môn, với bạn có thể là thù thắng đệ nhất nhưng đối với người khác thì không phải là thù thắng đệ nhất. Phật như một vị thầy thuốc, chúng sanh là những người bệnh. Mỗi người có bệnh không giống nhau, cho nên, 8 vạn bốn ngàn pháp môn chính là 8 vạn bốn ngàn phương thuốc. Phương thuốc nào cũng được nếu bạn uống vào hết bệnh, thì phương thuốc đó thù thắng với chính mình.”***

Chúng sanh có bệnh gì thì lấy đúng bệnh của mình để uống mới hết bệnh, làm gì có chuyện tất cả các bệnh đều gom vào một phương thuốc, cũng không có bác sỹ nào kê sẵn thuốc cho người ta uống. Bác sỹ giỏi sẽ phải xem xét kỹ bệnh tình của từng người rồi mới có thể cho thuốc. Rõ ràng Phật Bồ Tát, Tổ sư Đại đức nhiều đời đã như thế mà giáo hóa chúng sanh, vậy mà ngày nay, người ta thật to gan dám bài bác những đại pháp mà Tổ sư Đại đức nhiều đời tu hành.

Hòa Thượng nhắc nhở: ***“Phương thuốc hay mà không đúng bệnh thì khi uống vào bệnh lại nặng thêm thậm chí dẫn đến tử vong. Vậy thì phương thuốc đó tốt cỡ nào, nhiều tiền cỡ nào, bạn có nên uống không?”*** Trong xã hội nhiều duyên khiến chúng sanh bị tạp loạn nên không thể ngồi giữ tâm “không”. Tâm “không” ở đâu khi miệng nói mình tu tâm “không” nhưng vẫn dùng đầy đủ Facebook, Zalo, Messenger và thông tin gì cũng biết. Chắc hẳn họ là đại căn, đại trí nên khi họ dùng những thứ đó họ không bị loạn, còn mình tiểu căn tiểu trí nên chỉ niệm một câu “*A Di Đà Phật*” thôi mà một câu “*A Di Đà Phật*” niệm còn chưa tốt.

Trong thời hiện đại, pháp môn thù thắng đệ nhất là phù hợp với căn tánh của chính mình, có thể ứng dụng được trong cuộc sống thường ngày, đối nhân xử thế tiếp vật của chúng ta. Pháp môn không chướng ngại trong đời sống và công việc của chúng ta thì đó là pháp môn thù thắng. Hòa Thượng nói: ***“Pháp môn ứng cơ***

gọi là thù thắng, gọi là đệ nhất. Cho nên không phải từ pháp môn mà nói, pháp môn không có cao thấp; pháp không có phân biệt. Cho nên đđạo lý này, chúng ta nhất định phải thấu hiểu!”

Bài học hôm nay Hòa Thượng nhắc nhở về sự khác biệt giữa tinh tấn và tham cầu. Chúng ta rất dễ nhầm lẫn nên khiến cả đời tu hành không thành tựu mà không biết lý do, rồi chính mình lại đổ thừa cho pháp môn. Cốt lõi trước tiên là phải loại trừ tham sân si mạn, căn gốc phiền não của mỗi chúng sanh. Không loại trừ tập khí thì khi làm bất cứ việc thiện nào thì việc thiện đó sẽ bị chi phối bởi những tập khí này, vậy thì, không phải là chân thiện. Cuối cùng, chỉ vì tham cầu mà làm việc thiện vẫn bị phiền não. Mở rộng hơn, trong tu hành của chúng ta mà còn tham cầu, mong tai qua nạn khỏi là điều không nên. Bệnh thì mặc bệnh, còn duyên thì ở thế gian thêm, hết duyên thì theo về với Phật. Sau đó quay trở về Ta Bà tiếp tục công việc lợi ích chúng sanh. Do đó, chúng ta phải biết rõ hằng ngày mình đang tinh tấn hay tham cầu.

Bản thân tôi, nếu không kiểm soát thì cũng rơi vào tham cầu. Chỉ cần khởi ý niệm rằng: mình cũng tinh tấn lắm sao lại lây rây bệnh tật thì đây là ý niệm phân biệt chấp trước, phiền não rồi! Hòa Thượng từng chỉ dạy rằng Bồ Tát biết rõ thuận cảnh hay nghịch cảnh đến với mình đều phải thọ nhận, đều là nhân quả nhiều đời, tiếp nhận bằng tâm tự tại, không oán trách khi gặp nghịch cảnh. Do tâm không dính mắc mà chúng ta đối diện với bệnh một cách nhẹ nhàng. Bồ Tát biết rõ và chú trọng khi tạo nhân, nhân gì sẽ có quả đó, còn đối với quả, đã xuất hiện rồi, không cách gì thay đổi./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!